

Enheten för arbetsmarknad och utbildning
Susanne Gullberg Brännström

Möte i användarrådet för arbetsmarknadsstatistik 8 juni 2023

Närvarande:

Jesper Hansson, Riksbanken, Ordförande
Wilmer Niva Printz, Finansdepartementet
John Ekberg, Medlingsinstitutet
Anna Löfgren Eriksson, Unionen
Ulrika Vikman, IFAU
Lena Orpana, TCO
Pär Lundqvist, Svenskt Näringsliv
Pernilla Wasén, Riksbanken
Pär Millstam, Arbetsmiljöverket
Björn Andersson, Riksdagens utredningstjänst
Petra Nyberg, Arbetsförmedlingen
Johanna Rickne, SOFI
Christian Lindell, Region Skåne
Thomas Ljunglöf, SACO
Natalie Persson ersättare för Omar Bellini, Arbetsgivarverket

Från SCB:

Cecilia Stenbjörn, SSA/AU/LEDN
Elisabet Andersson, SSA/AU/AKU
Mikael Fredberg, SSA/AU/LS
Oskar Nilsson SSA/AU/KA
Susanne Gullberg Brännström SSA/AU/LS, sekreterare

Föredragande:

Paula Kossack, SSA/AU/UT
Fredrik Andersson, SSA/AU/LS

Frånvarande:

Mats Larsson, LO
Thomas Wilhelmsson, Ekonomistyrningsverket
Tomas Skytesvall, Arbetsmarknadsdepartementet
Magnus Gustafsson, ersättare för Julia Fennö, Konjunkturinstitutet

Mötets öppnande

Ordförande öppnade mötet och hälsade välkomna.

1 Godkännande av dagordning

Dagordningen fastställdes.

2 SCB-info

(Cecilia Stenbjörn, SCB)

EU-ordförandeskapet

Den 1 januari tog Sverige över ordförandeskapet i EU, och för rådsarbetsgruppen i statistik är det generaldirektör Joakim Stymne som är ordförande. Inom ramen för ordförandeskapet ska SCB, tillsammans med Eurostat, arrangera ett högnivåmöte i april med temat "Statistical leadership in the emerging digital societies".

Det är fokus främst på tre rättsakter:

- **Befolkningsstatistik** – intensivt arbete med att ena länderna om förslaget till ny reglering ESOPH
- **Miljöräkenskaper** – Förhandling med EU-parlamentet utifrån den ståndpunkt som länderna har enats om under det tjeckiska ordförandeskapet.
- **Officiell statistik** – en övergripande rättsakt för all officiell statistik, och SCB ska försöka ta fram en gemensam ståndpunkt på det förslag som Kommissionen/Eurostat förväntas lägga under våren.

Mer information om arbetet i rådsgruppen för statistik under SCB:s ledning: [EU:s rådsarbetsgrupp för statistik \(CWPS\) \(scb.se\)](#)

Förändringar för att nå SCB:s målbild

Målbilden innebär en förändring av SCB:s roll i samhället och en förändring av hur vi arbetar på SCB. Det innebär att vi ska gå från att enbart vara sifferproducenter för olika statistikprodukter till att se mer till hela ämnesområden och analysera våra data mera så vi kan utveckla vår roll som statistikmyndighet där vi är synliga och proaktiva i samhällsdebatten, belyser och bidrar med kunskap kring aktuella ämnesområden samt samarbetar och för dialog med prioriterade användare och förädlare för att bättre förstå deras behov av statistik. För att nå hela vägen dit pågår en hel del internt utvecklingsarbete så vi har möjlighet att ta fram relevant statistik på ett snabbt och

kostnadseffektivt sätt, minska uppgiftslämnarbördan och utnyttja administrativt data på ett effektivt sätt. Exempel på sådana åtgärder är:

- Införa kombinerad insamling, minska manuell granskning och andra manuella moment.
- Processen för registerbearbetning har utvecklats.
- Insamling av Ekonomisk statistik på kvartal.
- Utbildar fler talespersoner för att fördjupa och förklara statistiken.
- IT-sidan stöd i utvecklingen och genomföra investeringar på infrastrukturområdet, t.ex. nytt datacenter.
- Flytt nya ändamålsenliga lokaler i Örebro.
- Nytt mål för uppdragsverksamhet är att ytterligare öka möjligheterna att utnyttja det statistiska material och den statistiska kompetens som finns inom myndigheten.

3 **AKU – länkning och kombinerad insamling och ny rapport**

(Elisabet Andersson, SCB)

Elisabet berättade hur arbetet med länkningen fortgår av tidsseriebrott som uppstod vid införandet av EU:s ramlag. Man arbetar med länkning genom mikroansats, vilket innebär att justeringar sker på individnivå. Arbetet genomförs enligt kalibreringsansats med justering som görs bakåt mot utvalda serier som länkats genom makroansats enligt 2021 års definitioner. De länkade serierna tas fram utifrån styrvillkor och imputering görs för latent arbetssökande och frånvarande. Detta möjliggör att det teoretiskt är möjligt att framställa alla tänkbara serier. Det är dock svårt att garantera kvalitet för samtliga tänkbara serier som går att framställa utifrån länkningen som genomförts med mikroansats. Mikrolänkningen kan leda till differens mot de makro länkade serier som idag finns publicerade och justering kan komma att ske av de makrolänkade serierna.

En justering kommer också att göras av AKU:s population. Arbete pågår med att ta fram en modell för att bättre skatta institutionsboende och värnpliktiga som inte längre får ingå i AKU:s population enligt den nya ramlagen. Tidigare räknades populationen upp till RTB-totalen, vilket inte längre är möjligt. Justering av populationen kommer att göras från och med januari 2021 och framåt, samtidigt som mikrolänkningen. Publicering av länkningen är oktober 2023. Datumet är framflyttat, på mötet sas september.

Piloten för kombinerad insamling som har pågått under perioden augusti 2022 - januari 2023 är slutförd och en del analyser har genomförts. En intressant upptäckt är att de flesta som svarade via webb gjorde det via sin mobiltelefon. Metod har bland annat analyserat svarsmängdens sammansättning och hur centrala skattningar påverkas.

Överlag har man enbart funnit ett fåtal signifikanta differenser. Metod kommer att göra ytterligare analyser. Det blir ett successivt införande i ordinarie produktion från och med 4 kvartalet 2023. Nu pågår utveckling av ett nytt IT-system för inflödeshantering och hantering av rapporteringsobjekt (HIRO), som är en förutsättning för att ha kontroll över var objektet befinner sig i insamlingsprocessen. Den ordinarie AKU-intervjun läggs över till SIV-blankett (samma som webblanketten). Det pågår också förberedelser för att vi ska kunna bevaka de insamlade webbsvaren i skarpt läge och ha möjligheter att övergå till telefonintervju om något inte skulle fungera. Under införandet kommer analyser av de inkomna svaren att genomföras löpande.

Elisabet berättade också att AKU den 13 juni publicerade en rapport om ungas arbetsmarknadssituation före under och efter pandemin. Läs mer här: [Arbetskraftsundersökningarna \(AKU\) 2023 - Tema: Utvecklingen på arbetsmarknaden för unga \(scb.se\)](#)

4 Statistik om övergång från utbildning till vidare studier och till arbetsmarknaden (Paula Kossack, SCB)

Diskussionspunkt med syfte att få en bild av och diskussion kring användning, behov och önskemål på SCB:s statistik om övergång från utbildning till vidare studier och till arbetsmarknaden. Inför mötet hade följande frågor skickats ut och avstämts inom ledamöternas organisationer:

- Använder din organisation statistiken och i så fall till vad? Ge gärna konkreta exempel.
- Tycker du att statistiken tillgodoser era behov eller behöver något förändras?

Den statistik som avsågs var följande:

- Gymnasieungdomars studieintresse www.scb.se/UF0513
- Övergång gymnasieskola-eftergymnasiala utbildningar www.scb.se/UF0542
- Övergång från folkhögskolans allmänna kurs till eftergymnasiala utbildningar www.scb.se/UF0601
- Inträdet på arbetsmarknaden efter gymnasieskolan, yrkeshögskolan och högskolan www.scb.se/UF0512
- Sysselsättning och inkomster efter avslutad utbildning www.scb.se/UF0503

Användningen av statistiken varierar bland organisationerna i rådet. Ett behov som lyftes var att redovisning av eftergymnasiala

utbildningar alltid bör vara uppdelad så det går att urskilja personer som har en eftergymnasial utbildning som är minst tre år, då dessa har fullgjorda examina i större utsträckning och därmed möjlighet till yrken som kräver detta.

5 SCB:s fortsatta utveckling med fokus på arbetsmarknadsstatistiken – Hur kan rådet bidra?

(Cecilia Stenbjörn, SCB)

Cecilia inledde med att berätta om SCB:s målbild för Sveriges arbetsmarknadsstatistik: ”Vi ger en aktuell, fördjupad och tillförlitlig bild av svensk arbetsmarknad med statistik och data som använts brett – nationellt, regionalt och lokalt.” Statistiken används även internationellt, till exempel genom Eurostat.

Planen för utvecklingen av arbetsmarknadsstatistikens olika delar är långsiktig och omfattande, men går framåt i rask takt. Utvecklingen av arbetsmarknadsstatistiken går också i linje med målen för SCB i stort om en effektiv och ämnesfokuserad statistikproduktion.

Arbetsmarknadsstatistiken består av utbud respektive efterfrågan av arbetskraft som i sin tur består av olika undersökningar/produkter. En viktig utgångspunkt i arbetet är att använda registerdata så mycket som möjligt och direktinsamling där det behövs, dvs. där data inte finns i register eller i andra administrativa material. Centrala delar i målbilden är BAS, produkten Anställningar, kombinerad insamling i AKU, produkten En efterfrågeundersökning och att utveckla analys.

Det efterfrågades information om utbildningsnivå och utbildningsinriktning i BAS. I dagsläget är det inte aktuellt att införa i den preliminära månadsstatistiken eftersom utbildningsstatistiken har för lång eftersläpning i förhållande till BAS. Utbildningsnivå kommer däremot att finnas i årsversionen av BAS. Det framhölls att det behövs statistik om arbetsmarknadsstatus för personer med olika utbildningsnivå, så att man t.ex. kan se arbetslöshet bland akademiker som har en minst treårig eftergymnasial utbildning.

Det pågår flera aktiviteter för att utveckla analysverksamheten på enheten. Bland annat genom att göra fler produktöverskridande analyser. Detta för att kunna ge ännu bättre underlag till expertanvändare av statistiken. Samtidigt ger det SCB både en djupare kunskap och en kvalitetssäkring av materialen. Enhetens analysplan för nästa år skulle kunna diskuteras på kommande användarråd för att få hjälp med prioritering och fånga upp önskemål från användarna.

Eftersom de tre produkterna BAS, Anställningar samt En Efterfrågeundersökning är under utveckling likväl som analysverksamheten vill SCB genomföra utvecklingen tillsammans med användarrådet för att i möjligaste mån kunna uppfylla användarbehoven på statistiken redan i utvecklingsstadiet.

Därför följde en diskussionspunkt i smågrupper kring hur ledamöterna vill och kan bidra till utvecklingen av arbetsmarknadsstatistiken.

Frågorna var:

1. Ge exempel på områden där ni skulle vilja bidra
2. Ge exempel på hur ni skulle vilja bidra
3. Övriga medskick, tex sådant som ni ser är särskilt viktigt att vi tänker på

Svaren på frågorna skrevs ner inom grupperna. SCB sammanställer och återkopplar vid nästa möte.

6 Exempel på olika användning av BAS

(Susanne Gullberg Brännström, SCB, Christian Lindell, Region Skåne, Fredrik Andersson, SCB)

Susanne inledde med att berätta om nya variabler i BAS: Huvudsaklig inkomstkälla och arbetsrelaterade inkomstnivå som numera publiceras på månadsbasis på BAS produktsida.

Huvudsaklig inkomstkälla motsvarar i stort sett RAKS_HuvInkKälla och används för att nyansera och fördjupa redovisningen av BAS status genom att beskriva vilken inkomst som varit störst av olika inkomster och transfereringar oavsett vilken BAS-status en person befinner sig. Det kan t.ex. vara en gymnasieelev som jobbar extra och därför blivit sysselsatt men har sin huvudsakliga inkomst från studiemedel. I statistiken redovisas huvudsaklig inkomstkälla för respektive månad.

I RAKS fanns den dikotoma variabeln Etableringsgräns. I BAS finns i stället variabeln Arbetsrelaterad inkomstnivå som redovisar en persons arbetsinkomst i olika nivåer i termer av inkomstbasbelopp. Via variabeln kan man beskriva en individs förankring på arbetsmarknaden baserat på inkomst från lön, näringsinkomst, samt de ersättningar man får på grund av förlorad arbetsinkomst om man är tillfälligt frånvarande från arbetet. Måttet visar INTE självförsörjning, eftersom försörjning är ett hushållsbegrepp. Totalt fem nivåer finns i statistiken, den högsta nivån, minst tre inkomstbasbelopp motsvarar en månadsinkomst på 18 600 kronor i månaden 2023.

För några exempel på användning, se [Sysselsättningen fortsätter att öka första kvartalet 2023 \(scb.se\)](https://www.scb.se/nyheter/2023/04/sysselsattningen-fortsatter-att-oka-forsta-kvartalet-2023).

Christian Lindell visade exempel på hur de har använt BAS-statistiken på Region Skåne.

Region Skåne tar fram månadsrapporter över konjunktur och arbetsmarknad i Skåne där arbetsmarknadsträdet för första gången kan redovisas för Skåne och Skånes kommuner på månadsbasis. Detta är väldigt uppskattat av lokalpolitiker. Dessutom ingår en skattning av gränspendlare som sysselsatta i BAS vilket de inte gjort i RAMS.

Variabeln Huvudsaklig inkomstkälla ger bättre möjligheter att förstå gruppen ”övriga”. Många saknar helt ersättningar och det misstänks att en del är övertäckning i folkbokföringen. Denna grupp skulle man vilja undersöka mera, till exempel via kapitalinkomster. Det misstänks också att utländska studenter kan finnas i gruppen. Eventuellt kan också AKU användas för att bättre förstå gruppen.

Det finns också nya möjligheter att studera befolkningens aktiviteter i olika åldrar. Det visar bland annat att andelen som saknar inkomst är ganska lika över åldrarna. Anledningen varierar säkerligen med åldern, men det finns fler än de unga som inte har några inkomster. Motsvarande analyser har också gjorts för inrikes/utrikes födda och första/andra generationens invandrare samt för kvinnor och män. Detta har gett mycket intressanta insikter om att det kan krävas olika insatser för olika delgrupper.

I och med att det nu finns flera olika mått som kan spegla nivån samt trenden för sysselsättningen på kommunal och regional nivå, har Region Skåne jämfört dem i samma diagram. Det visar att det inte spelar så stor roll vilket mått man väljer för att följa trenden – utvecklingen över tid är ungefär densamma, nivån skiljer sig dock något åt.

En fundering är om arbetsrelaterad inkomstnivå kan fungera som ett surrogatmått för arbetade timmar, där inkomster på lägre än tre inkomstbasbelopp skulle indikera på deltidsarbete. Det behövs ytterligare studier kring detta, men tanken är väckt.

Fredrik W. Andersson har gjort två studier för att se om man med hjälp av Bas i kombination med annan data kan belysa än mer svårfångade fenomen på arbetsmarknaden. En studie handlar om arbetsmarknadsflöden kan ge tidiga konjunktursignaler, medan den andra studien handlar om etablering på arbetsmarknaden ur ett hushållsperspektiv.

Den första studien handlar om att i en konjunkturedgång minskar företagen på sin personalstyrka och slutar nyrekryteraför att justera sin kostnads massa efter en vikande ekonomisk konjunktur. Kan man se detta fenomen genom att studera flöden mellan olika BAS statusar? I

studien benämns det som aktivitetschans när arbetslösa och individer i gruppen övrig (inaktiva) blir aktiva, dvs. går över till sysselsättning eller studier nästkommande period. I studien undersöks aktivitetschansen under perioden januari 2021 till december 2022 för dem som varit inaktiva kontinuerligt i antingen 1, 3 eller 6 månader i följd. Aktivitetschansen är större ju kortare tid individer varit i inaktivitet. Det verkar som att man ser konjunkturella mönster som sammanfaller med KI:s konjunkturindikator (företags prognostiserade antal anställda). Ytterligare studier behövs innan man kan uttala mer om modellens eventuella värde.

Den andra studien undersöker hur förankringen på arbetsmarknaden ser ut ur ett hushållsperspektiv. Villkoret i studien är att ett hushåll består av två vuxna och för att ses som ett förankrat hushåll ska båda vuxna i hushållet ha arbetsrelaterad inkomst på minst tre inkomstbasbelopp. Det är stora skillnader mellan andelen förankrade hushåll i olika kommuner respektive i olika RegSO inom kommuner. Det finns mer att läsa i följande rapport: [Hur försörjer sig sysselsatta individer? \(scb.se\)](https://scb.se/publikationer/2022/hur-forsorjer-sig-sysselsatta-individer/)

7 Övriga frågor, Avslutning

Susanne informerade om att användarrådet kommer att få en inbjudan till en work shop kopplat till de modeller och nya definitioner gällande personalomsättning, nyanställda, avgångna samt anställningsform som kommer att finnas i Anställningar och alltså ersätta motsvarande variabler i Kortperiodiska sysselsättningsstatistiken (KS). SCB behöver input kring vilka modeller som ska användas och om de nya definitionerna motsvarar användarbehoven. På work-shopen kommer siffror att presenteras utifrån de olika alternativen och SCB hoppas på värdefull diskussion kring användningen som kan vägleda oss vidare i vilka modeller vi ska gå vidare med. Deltagandet är frivilligt, men vi hoppas att användare av statistiken kan delta.

Ordförande tackade för ett intressant möte och värdefulla kommentarer. Datum för nästa är ännu ej bestämt